CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM
Độc lập - Tự do - Hạnh phúc

TRÍCH YẾU LUẬN ÁN

1. Tóm tắt mở đầu:

Tên tác giả: Trần Hoàng Anh

Tên luận án: **Nghiên cứu từ ngữ nghề nghiệp nghề cá vùng Đồng Tháp Mười**

Chuyên ngành: Ngôn ngữ Việt Nam Mã số: 62. 22. 01. 02

Cơ sở đào tạo: Trường Đại học Vinh

2. Nội dung bản trích yếu:

2.1. Mục đích và đối tượng nghiên cứu của luận án

Luận án hướng tới mục đích: Chỉ ra các đặc điểm về cấu tạo, định danh của từ ngữ nghề cá vùng Đồng Tháp Mười; trên cơ sở đó, khái quát được những đặc trưng về văn hóa biểu hiện qua từ ngữ nghề cá. Bên cạnh đó, luận án còn hướng tới việc cung cấp tư liệu cho biên soạn từ điển từ ngữ nghề nghiệp và làm tài liệu tham khảo cho các nghiên cứu về những vấn đề có liên quan đến ngôn ngữ - văn hóa vùng Nam Bộ.

Thực hiện đề tài này, chúng tôi tập trung khảo sát, nghiên cứu một số bình diện cơ bản, quan trọng của lớp từ ngữ nghề nghiệp nghề cá vùng Đồng Tháp Mười - một trong những nghề truyền thống ở vùng Đồng Tháp Mười nói riêng và Đồng bằng sông Cửu Long nói chung.

2.2. Các phương pháp nghiên cứu đã sử dụng

Để thực hiện đề tài này, chúng tôi sử dụng các phương pháp chủ yếu sau: Phương pháp điều tra điền dã; Phương pháp thống kê; Phương pháp phân tích, miêu tả; Phương pháp nghiên cứu liên ngành, Thủ pháp so sánh.

2.3. Các kết quả chính và kết luận

- Trong khi quan niệm về từ ngữ nghề nghiệp chưa thống nhất giữa các nhà nghiên cứu, luận án đã cố gắng đề xuất một cách hiểu để làm cơ sở thực hiện đề tài và là để góp phần làm rõ lớp từ này trong ngôn ngữ học. Luận án cũng hệ thống hóa quan niệm của các tác giả đi trước, phân tích, lí giải, chỉ ra mối quan hệ mật thiết giữa từ ngữ nghề nghiệp và các lớp từ ngữ thuộc phương ngữ xã hội cũng như mối quan hệ không tách rời với từ ngữ thuộc phương ngữ địa lí. Những kết quả mà chúng tôi trình

bày trong luận án góp phần cho thấy vai trò của từ ngữ nghề nghiệp trong hệ thống vốn từ tiếng Việt và giá trị lịch sử, văn hóa được phản ánh qua từ ngữ nghề nghiệp.

- Từ ngữ nghề cá vùng Đồng Tháp Mười có phạm vi phản ánh không rộng nhưng rất phong phú và đa dạng. Sự phong phú của từ vựng nghề cá Đồng Tháp Mười phản ánh hiện thực phong phú của nghề, của vùng đất, cũng như cho thấy sự gắn bó mật thiết, lâu đời của cư dân làm nghề nơi đây với sông nước và nghề nghiệp.

- Số lượng, tỉ lệ các loại từ ngữ nghề cá vùng Đồng Tháp Mười có sự chênh lệch đáng kể. Từ ghép chiếm đại đa số, đặc biệt là từ ghép phân nghĩa. Điều này chứng tỏ ngư dân Đồng Tháp Mười chú trọng cấu tạo loại từ ngữ có nghĩa biệt loại cao, mặt khác, thể hiện sự tri nhận, phân cắt thực tại một cách cụ thể, chi tiết của ngư dân Đồng Tháp Mười.

- Nét nổi bật trong cách định danh đối tượng của ngư dân Đồng Tháp Mười là thường hướng chú ý vào các đặc điểm dễ quan sát, tri nhận và gắn với hoạt động nghề nghiệp. Cấu trúc định danh nhiều yếu tố, nhiều tầng bậc khác nhau được ngư dân Đồng Tháp Mười ưu tiên sử dụng khi phân loại và khu biệt đối tượng. Điều này cho thấy trong tri nhận, ngư dân Đồng Tháp Mười thường hướng tới việc chi tiết hóa đối tượng khi định danh.

- Cấu tạo, nguồn gốc từ ngữ, cách lựa chọn đặc trưng định danh và lối dùng từ ngữ nghề nghiệp theo hình thức chuyển nghĩa biểu trưng đã phần nào vẽ nên chân dung những chủ nhân nghề cá nơi đây với cách tư duy phân tích hiện thực tỉ mỉ nhưng cũng giàu sự liên tưởng đa chiều, thể hiện cách ứng xử linh hoạt với tự nhiên, sông nước.

Nghệ An, ngày 05 tháng 01 năm 2017

Người hướng dẫn		**Nghiên cứu sinh**
NGƯỜI HD1	NGƯỜI HD2	
PGS.TS Hoàng Trọng Canh	***TS. Đặng Lưu***	***Trần Hoàng Anh***